



Finansdepartementet  
Postboks 8008 Dep

0030 OSLO

Vår ref.:  
19/5790-3  
Løpenr.:  
49522/19

Saksbehandler:  
Gjermund Evanger  
Tlf. dir.innvalg:  
77 78 81 81

Arkiv:  
221&13 SAKSARKIV  
Deres ref.:  
19/285

Dato:  
29.08.2019

## Troms fylkeskommunes høringssvar til Finansdepartementet for NOU 2019: 11 Enklere merverdiavgift med én sats

Det vises til høringsbrev fra Finansdepartementet vedrørende *NOU 2019: 11 Enklere merverdiavgift med én sats*. Utredningen fremmer en omlegging fra dagens merverdiavgiftssystem med differensiert avgiftsnivå til én sats på merverdiavgift. Dette er endringer som ved en potensiell innføring vil gi store negative konsekvenser for Troms. Troms fylkeskommune mener derfor at det er særdeles viktig at også fylkeskommunen får uttale seg om meldingen, særlig i lys av den samfunnsutviklerrollen fylkeskommunene har. Troms fylkeskommune er videre kritisk til at departementet, etter å endelig ha inkludert fylkeskommunene i høringsrunden, ikke har gitt en frist som muliggjør en tilstrekkelig prosess som sikrer at alle sider ved utredningen kan belyses. Med bakgrunn i dette, ber derfor Troms fylkeskommune departementet legge til rette for at fylkeskommunene kan komme med ytterligere uttalelser på saken ved eventuelt senere behov.

### Konsekvenser for nærings- og samfunnsnivå i Troms

I det følgende gjennomgås overordnede konsekvenser for nærings- og samfunnsnivå i Troms ved en eventuell gjennomføring av forslaget som fremmes i meldingen:

### Fjerning av fritak for merverdiavgift på strømforbruk for husholdninger

Troms fylkeskommune motsetter seg en fjerning av fritaket på strømforbruk for husholdninger i Nord-Norge. Dette er et forslag som vil kunne påvirke alle husholdninger i regionen svært negativt. Argumentene for å gjennomføre forslagene fremstår også mangelfulle, og etter det Troms fylkeskommune kan forstå også potensielt feilaktige.

Da fritaket bygger på det faktum at husholdninger i nord har langt høyere forbruk av elektrisk kraft sammenlignet med landet for øvrig, bidrar fritaket i motsetning til det utredningen hevder, til *utjevning av en ulempe* heller enn en vridning til en fordel. Dagens ordning er, også i motsetning til hva utredningen hevder, enkel å forstå og håndtere for både befolkning så vel som for kraftselskapene.

Fritak for el-avgift er et målrettet tiltak, der tiltaket også inngår som en del av virkemidlene i tiltakssonen for Nord-Troms og Finnmark. Dette er tiltak som er ment å bidra til å skape en

attraktiv region å bo, arbeide og drive næringsvirksomhet i. Endringer i el-avgiften, som ett av flere tiltak i tiltakssonen, kan dermed heller ikke ses på isolert, da dette forskyver og forringer effekten av hele tiltakssonen. Tiltaket kan også hevdes å motvirke et viktig grunnelement i distrikts- og regionalpolitikken i landet vårt, nemlig at folk kan bo, leve og arbeide i hele landet vårt. Dette kan Troms fylkeskommune naturlig nok ikke godta. Grunnlaget for fritak av merverdiavgift for kjøp av elektrisk kraft til husholdninger i Troms som i Nord-Norge for øvrig er ikke på noen måter svekket eller forvitret slik utredningen gir inntrykk av, og bør derfor videreføres.

### **Økning av merverdiavgift på persontransport**

Det foreslås i meldingen at en øker avgiften på persontransport fra 12 % til 23 %. Dette vil slik Troms fylkeskommune vurderer det være svært negativt for befolkningen i nord, men også svært negativt for næringslivet. Det er tenkelig at særlig reiselivsnæringen – ei næring som har utviklet seg til ei av de viktigste næringene i Nord-Norge, og som baserer sin verdiskaping på besøkende, vil rammes spesielt hardt. Dette er en næring der selskapene inngår i en global konkurranse, og en heving av merverdiavgiften vil derfor føre til en direkte konkurranseulempe sammenlignet med de premissene deres konkurrenter opplever, enkelte steder med fritak for merverdiavgift. Dette er derfor en endring som kan føre til stor skade for ei næring som fortsatt er i stor utvikling, og som er en av de viktigste fremtidsnæringene både i by og for distrikt, i Troms som også for landet for øvrig.

Nord-Norge er en landsdel som preges av lange avstander, og transport her oppleves ofte allerede uforholdsmessig dyrt. En økning av merverdiavgiften på persontransport vil bidra til at dette forverres, og da særlig i distriktene. Et godt og utbygd tilbud på transport, både for fastboende og for besøkende er nødvendig for den videre utviklingen i og av regionen. Forslaget vil imidlertid begrense mulighetene til vekst og verdiskaping. I utredningen legges det opp til at en endring til én sats vil føre til forenkling, men resultatet vil potensielt sett for befolkning og næringsliv i nord, føre til det stikk motsatte. Dette i form av et dyrere og mer begrenset tilbud. For den videre utviklingen av regionen, og da særlig for mulighetene for utvikling av næringsliv i distriktene, vil dette være svært uheldig.

Viktigheten av en videreføring av dagens sats på merverdiavgiften kan en også lese i Widerøe sitt høringsinnspill. Der fremgår det at en økning av mva-satsene for flytransport kan medføre at 37 ruter vil stå i fare for å bli nedlagt. Bare tilknyttet Nord-Norges største by Tromsø innebærer dette strekningene Tromsø- Alta, Tromsø- Bergen, Tromsø- Kirkenes, Tromsø- Leknes, Tromsø – Stokmarknes, Trondheim – Tromsø, Torp – Tromsø, Vadsø – Tromsø. Dette innebærer store konsekvenser for nærings- og samfunnslivet i regionen da en på grunn av store avstander, og i mangel på jernbane, ikke har reelle alternativer til flytransport. En kraftig reduksjon i Widerøes tilbud vil begrense interaksjonen, intermodaliteten, så vel som tilgangen på kompetent arbeidskraft for hele regionen. I tillegg vil dette kunne begrense Nord-Norges kommunikasjon med landet for øvrig. Innenfor eksempelvis reiselivet, vil dette medføre store utfordringer tilknyttet å forflytte de besøkende – og da også verdiskapingen, så vel som i det hele tatt ha mulighetene til å benytte seg av de produktene som finnes utenfor byen i nord. Dette er svært uheldig og trolig langt fra samfunnsøkonomisk lønnsomt. Også i et miljøperspektiv vil dette ha negative konsekvenser da de alternative flyrutene i dag går via Oslo, noe som vil innebære at reiser som i dag holdes innad i regionen, vil forlenges dramatisk og påføre ekstra, unødvendig store utslipp av klimagasser.

### **Økning av merverdiavgift på overnatting**

En omlegging av merverdiavgiften til én sats, innebærer også en økning av merverdiavgiften på overnatting fra dagens 12 % til det foreslåtte 23 %. I likhet med den foreslåtte avgiftsøkningen på persontransport, vil avgiftsøkningen på overnatting innebære en ytterligere dramatisk forverring av rammebetingelsene for reiselivsnæringen i landet vårt. Norge er

allerede et forholdsvis dyrt land å feriere i, og dette vil føre til at produktet blir mindre tilgjengelig sammenlignet med konkurrentenes. Dette fører til reduserte verdiskapingsmuligheter, og da reiselivsnæringen i Troms, som i landet for øvrig er ei viktig næring i distriktene, rammes dette spesielt hardt.

En endring i tråd med forslaget i meldingen gir også nordmenn et incentiv til å legge sine feriereiser til utlandet, og dette vil kunne påvirke marginene til reiselivsbedriftene, og potensielt sett føre til redusert sysselsetting og potensielt nedleggelse. Troms fylkeskommune anmoder derfor på det sterkeste at en slik endring ikke gjennomføres.

### **Økning av merverdiavgift på opplevelser**

Tilgangen på opplevelser og kvaliteten på disse er en grunnforutsetning for reiselivsnæringen, og særlig blir dette et viktig fokus utenfor byene. Troms fylkeskommune har jobbet målrettet for utvikling av den opplevelsesbaserte reiselivsnæringen i regionen, og en økning av merverdiavgiften på opplevelser vil på lik linje med økningen på persontransport og overnatting skade denne næringen spesielt.

En økning av avgiften på kunst og kultur vil imidlertid også ha andre negative effekter, da en økning i avgiften vil påvirke driftsmarginene til kunstnere og kulturtilbydere. Dette kan gi negativ påvirkning på rekrutteringen innen kultur og kreativ næring – en næring som er identifisert som ei av fremtidsnæringene i landet vårt, så vel som ei næring som genererer stedsuavhengige arbeidsplasser og dermed er viktig for distriktene.

Med en innføring av den avgiftsøkningen som meldingen foreslår, mister befolkningen også et incentiv til å konsumere kunst og kultur i Norge. Sett i et konkurranseperspektiv kan dette medføre at konsumenter velger kunst og kultur i andre land da denne er mer økonomisk tilgjengelig. Dette påvirker naturlig nok også den omforente satsingen på oppbygging av kulturturisme som både Innovasjon Norge, fylkeskommunene og andre har brukt store ressurser på over hele landet.

I meldingen hevder utvalget at «Direkte støtte over budsjettets utgiftsside fremstår som et mer målrettet og effektivt virkemiddel». Dette er Troms fylkeskommune uenig i av to grunner: For det første gir dagens avgiftssats et incentiv til konsum av kunst og kultur. Dette fremmer eksponering og omtale av disse produktene, som igjen stimulerer til ytterligere konsum. En lav avgiftssats stimulerer dermed til merverdi i tillegg til at opplevelsene gjøres tilgjengelig for et bredt publikum. Dette kan direkte overføringer over statsbudsjettet til kunstnere og kulturtilbydere ikke erstatte, da dette ikke bidrar til økt konsumering av deres produkter. For det andre viser all erfaring at rammeoverføringer over statsbudsjettet stadig er under press, og disse inkluderes ofte bare på midlertidig basis i en overgangsperiode før de gradvis kuttes og til slutt fjernes. Dette er, for konsumet av noe så fundamentalt viktig som våre kulturbærere, rett og slett ikke noe en kan stille seg bak.

Også hos museene våre understrekes det at de frykter at en prisøkning vil utfordre betalingsviljen til publikum og svekke museenes posisjon overfor andre aktører i fritidsmarkedet, og medføre lavere besøk og lavere egeninntektene fra butikk og kafé. Dette vil svekke museenes handlingsrom i tillegg til at samfunnsoppdraget svekkes ved at man når smalere ut. Kulturmeldingen understreker at «Tilgang til historia og kulturarven er ein demokratisk rett», men dette prinsippet trues av den store økningen av momssatsene som foreslås. Fra lavmomsen på åtte prosent representerer forslaget på innføring av en avgiftssats på 23 prosent en tilnærmet tredobling, og dette er dramatisk, svært uheldig og vil følgelig påvirke aktiviteten og kvaliteten.

### **Oppsummert**

Fylkesrådet i Troms er uenig i ekspertutvalgets vurdering om at alle varer og tjenester bør ha samme sats, og at merverdiavgiftssystemet ikke bør benyttes til å stimulere enkelte former for forbruk eller tilgodese visse næringer på bekostning av andre. Troms fylkeskommune mener at dagens ordning med differensierte satser fungerer godt, og forvaltes effektivt innenfor et godt innarbeidet regelverk samtidig som de differensierte satsene bidrar til en ønsket samfunnsutvikling. Særlig er de differensierte satsene viktig for utviklingen i distriktene, noe Norge og Troms har mye av.

Troms fylkeskommune er bekymret for de konsekvensene en eventuell samordning av satser på merverdiavgift vil medføre på generelt grunnlag, men spesielt innenfor persontransport, hotellovernatting, grensehandel og elektrisk kraft. Troms har også over tid, sammen med næringsliv, kunnskapsinstitusjoner og andre relevante aktører, jobbet hardt for en positiv utvikling innenfor reiselivet i regionen, og økt merverdiavgift vil svekke konkurransevnen i her og potensielt sett også begrense de positive resultatene og effektene av dette utviklingsarbeidet.

Forslagene som fremmes i *NOU 2019: 11 Enklere merverdiavgift med én sats* fremstår etter Troms fylkeskommunes oppfatning som ikke gjennomførbar. Dette begrunnes i at konsekvensene av forslagene ikke er tilstrekkelig utredet, og ulempene endringsforslagene vil medføre ikke kompenseres gjennom tilstrekkelige avbøtende tiltak. En innføring som foreslått, vil med andre ord kunne føre til store negative konsekvenser for et bredt spekter av nærings- og samfunnsniv, og Troms fylkeskommune mener derfor at forslagene må forkastes i sin helhet.

På vegne av Troms fylkeskommune,

Willy Ørnebakk  
Fylkesrådsleder

*Dette dokumentet er godkjent elektronisk og krever ikke signatur.*

Kopi: Stortinget v/Tromsbenken